

Svensk författningssamling
1869:64

(uppläses från predikstolen)

Kongl Maj:ts nådiga kungörelse
angående kruts och andra explosiva ämnens transport å järnväg för lokomotiv

Given Stockholms Slott den 21 oktober 1869

Vi Carl, med Guds Nåde, Sveriges, Norges, Götas och Wendes Konung; göre veterligt: att, sedan styrelsen för Statens Järnvägar hos Oss gjort underdånig framställning om utförandet av en allmän förordning angående kruts och andra explosiva ämnens transporterande å järnväg för lokomotiv, samt i sådant avseende jämväl avgivit underdånigt förslag i ämnet, Vi, efter Vårt och Rikets Kommerskollegiums hörande, funnit got i nåder förordna som följer;

§ 1

Krut, dynamit, fyrverkeripjäser, ammunition innehållande krut eller annan sprängsats, och övriga icke särskilt förbjudna ämnen få, förutom i de fall, som nedanstående § 9 bestämmer, å järnväg forslas endast med sådana bantåg, som icke medföra passagerare eller lätt antänt gods.

Inträffar olyckshändelse, varigenom fraktgods i följd av dess explosiva egenskap förstöres, är järnvägsförvaltningen icke skyldig att därför utbetala någon ersättning till godsets ägare.

§ 2

Styrelsen för järnväg, å vilken explosiva ämnen få föras, åligger att å varje av järnvägens stationer låta anslå en särskild tidtabell, utvisande ankomst- och avgångstider för de bantåg, med vilka sådana ämnen kunna sändas, ävensom att, innan denna tidtabell får tillämpas, överlämna två exemplar av densamma till Vår Befallningshavande i det eller de län, som järnvägen genomgår.

§ 3

Avsändare av explosiva ämnen, som skola med bantåg forslas, åligger att senast åtta dagar förut därom göra anmälan vid den järnvägsstation, varifrån sändningen bör utgå. Sådant anmälan skall jämväl innehålla uppgift om sändningens vikt och kullantal, emottagarens och adressstationens namn, samt, i händelse godset skall från mottagningsstationen vidare befordras, den slutlige emottagaren.

Stationsbefälet å avsändningsstationen åligger att lämna den, som sådan anmälan gör, skriftlig uppgift å dagen och timmen såväl då godset skall vid stationen avlämnas, för att till forsling med bantåg kunna mottagas, som då detsamma kan väntas framkomma till mottagningsstationen; och skall avsändaren underrätta vederbörande mottagare om tiden, då godset väntas anlända till mottagningsstationen. Innan godset må till forsling avlämnas, åligger avsändaren att tillställa stationsbefälet skriftlig förbindelse av person på mottagningsorten att om godset taga hand; skolande godset därifrån avhämtas inom två timmar efter ankomsten vid påföljd, som i § 11 mom 2 sägs samt att stationsbefälet på mottagarens bekostnad vidtager de åtgärder, som till förekommande av olyckshändelse må anses nödiga.

§ 4

Vid dynamits forslande å järnväg iakttages, förutom vad särskilt i avseende å värden av sådant sprängämne finnes stadgat, att å locket till varje låda, däri dynamit förvars, skall utsättas den kvantitet, lådan innehåller, även som att, i händelse lådan rymmer 25 skålpund¹ eller därutöver, den skall vara försedd med säkra handtag på två motsatta sidor. Vad här om dynamit blivit stadgat, gäller även om annat fast sprängämne, där nitroglycerin ingår

Krut, dynamit, fyrverkeripjäser, ammunition innehållande krut eller annan sprängsats, samt andra här icke särskilt omnämnda explosiva ämnen, som föras å järnväg, måste efter deras beskaffenhet vara ändamålsenligt och väl inpackade och förvarade i täta, fasta och slutna kärl antingen av koppar eller förrent bleck eller och av trä, med villkor, att i kärlets sammansättning järn inte ingår. Varje sådant kärl skall vara försett men lämpligt

¹ 1 skålpund = 425 gram.

anbragta handtag och medelst tydliga bokstäver märkt med orden ”krut” samt icke innehålla över en centners² vikt.

§ 5

Explosivt fraktgods skall å järnvägstationen, intill dess det å vagnarna inlastas, vara täckt med presenning och under bevakning förvaras på avskild plats, där såvitt möjligt, våda genom eld eller stötning icke kan befaras. Sådan bevakning skall av stationsbefälet ombesörjas, men intill två timmar för tågets avgång, därest godset tidigare till stationen anlant, av avsändaren bekostas. Enahanda försiktighetsmått skola, då godset anlant till mottagningsstationen, iakttagas intill dess det varder därifrån avhämtat.

§6

Transporten å järnväg får endast ske i väl slutna och låsta (?) samt med elastiska buffrar i båda ändar försedda täckta vagnar, som ställas mot slutet av tåget, så att emellan desamma och lokomotivet finnes minst sex vagnar och efter desamma minst två vagnar, tomma eller lastade, och får ingen vagn lastas med flera kärl, än som rymmas att stå bredvid varandra på vagnens botten, vara en matta skall vara utlagd. Å båda sidor av sådan vagn skall påskriften ”Krut” vara med tydliga bokstäver ambringad. Vid stationsrörelse skall största försiktighet iakttagas, så att vagnar, lastade med explosiva ämnen, icke erhålla några stötar. Vagnar, lastade med sådana ämnen, få icke användas såsom bromsvagnar; icke heller må någon person åka i sådan vagn.

§7

Å tåg, som medför explosiva ämnen, skall en av den medföljande personalen särskilt vara beordrad att såsom tillsynsman hava uppsikt över de med sådana ämnen lastade vagnarna, samt å stationer emellan avgångs- och ankomststationen vaka över samt ha ansvaret för lossning och lastning av de explosiva ämnen, som direkt tas ur eller i vagnarna under tågets uppehåll, och må tillsyningsmannen icke vid sådant uppehåll lämna vagnarna ur sikte, utan att annan person av stationsföreståndaren beordras att denna uppgift under tiden utöva.

När tåget stannar å station, skall tillsyningsmannen genast för stationsföreståndaren utvisa de vagnar, som är lastade med explosiva ämnen.

§8

Vid station, där bantåg, medförande någon med explosiva ämnen lastad vagn, står över natten, skall dylik vagn sättas å sådant ställe på bangården, där minsta möjliga våda genom uppkommen eld är att befara, och stationsföreståndaren ansvarig för att vagnen under natten icke lämnas utan bevakning.

§9

Trupp, som föres med ordinarie bantåg, få icke i personvagnarna medföra ammunition, innehållande krut eller andra explosiva ämnen, utan skall ammunitionen, vederbörligen inpackad i kista, överlämnas i konduktörens vård. Då trupp går med militärtåg, må ammunition medföras i den ordning, nådiga reglementet för transport av trupper och krigsmaterial på statens järnvägar bestämmer.

Resande, som medhaver mindre än 5 skålpund krut, lämpligt förvarat i kruthorn eller annat kärl, må få detta fört med det tåg, han själv begagnar, under villkor att krutet anges såsom sådant och mot vanligt kontramärke³ inlämna i bagageexpeditionen. Om tillvaron av sådant bagage å tåget skall stationsbefälet underrätta konduktören, som åligger att med försiktighet behandla detsamma och i bagagevagnen sätta det avskilt från annat gods. Resande vare förbjudet att i personvagn intaga större eller mindre kvantitet krut eller sprängämne.

§ 10

Knallguld, knallsilver, knallkvicksilver och därmed jämförliga ämnen i fast eller flytande form få icke till transport på järnväg mottagas. Om nitroglycerin är särskilt stadgat.

§ 11

Söker någon genom falsk uppgift, eller utan att göra anmälan om varans beskaffenhet, få explosiva ämnen förda med bantåg i annan ordning än här stadgas, straffas, där ej högre ansvar efter allmän lag eller denna förordning följer, med böter från och med 100 till och med 1000 riksdaler, varjämte varan anses förbruten⁴

² 1 centner = 42 kg (100 skålpund)

³ Kvitto

⁴ Samma som förverkat (mista rätten till)

Förbrytelser emot vad denna författning i övrigt stadgar straffas med böter från och med 50 till och med 500 riksdaler

§ 12

Av böter och värdet av förbrutet gods, enligt denna författning, tillfaller hälften åklagaren och hälften järnvägens kassa.

§ 13

Böter, som denna förordning ådömde äro, skola, om tillgång till deras gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 14

Denna förordning skall från och med 1870 års början tillämpas

Det alla, som vederbör, hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera vissa hava Vi detta med egen hand underskrivet och med Vårt Kongl. Sigill bekräftat låtit. Stockholm Slott den 21 oktober 1869

CARL

Axel Adlercreutz

Avskrivet från originalet av Värmland Brandhistoriska Klubb september 2012. Vissa språkliga justeringar har skett.